

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (pierwsza izba)

z dnia 12 lipca 2019 r. *

Pomoc państwa – System pomocy wprowadzony przez Francję w latach 1994–2008 –
Dotacje inwestycyjne przyznane przez region Île-de-France – Decyzja uznająca system pomocy za
zgodny z rynkiem wewnętrznym – Pojęcia pomocy istniejącej i nowej pomocy – Artykuł 107 TFUE –
Artykuł 108 TFUE – Artykuł 1 lit. b) ppkt (i) i (v) rozporządzenia (UE) 2015/1589 –
Termin przedawnienia – Artykuł 17 rozporządzenia 2015/1589

W sprawie T-309/17

Organisation professionnelle des transports d'Île de France (Optile), z siedzibą w Paryżu (Francja),
reprezentowana przez F. Thirieza i M. Dangibeaud, adwokatów,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez L. Armati, C. Georgiewę-Kecsmar oraz T. Maxiana
Ruschego, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot oparte na art. 263 TFUE żądanie stwierdzenia nieważności części decyzji Komisji
(UE) 2017/1470 z dnia 2 lutego 2017 r. dotyczącej programów pomocy SA.26763 2014/C (ex 2012/NN)
przyznanej przez Francję na rzecz przedsiębiorstw świadczących usługi transportu autobusowego
w regionie Île-de-France (Dz.U. 2017, L 209, s. 24),

SĄD (pierwsza izba),

w składzie: I. Pelikánová, prezes, V. Valančius i U. Öberg (sprawozdawca), sędziowie,

sekretarz: E. Coulon,

wydaje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

- 1 W ramach niniejszej skargi skarżąca, organisation professionnelle des transports d’Île de France (Optile), wnosi o stwierdzenie nieważności części decyzji Komisji (UE) 2017/1470 z dnia 2 lutego 2017 r. dotyczącej programów pomocy SA.26763 2014/C (ex 2012/NN) przyznanej przez Francję na rzecz przedsiębiorstw świadczących usługi transportu autobusowego w regionie Île-de-France (Dz.U. 2017, L 209, s. 24, zwanej dalej „zaskarżoną decyzją”).
- 2 Skarżąca jest stowarzyszeniem, którego członkowie są przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność w zakresie regularnego publicznego transportu drogowego osób na obszarze regionu Île-de-France (Francja, zwanego dalej „regionem”). Przedsiębiorstwa te obsługują połączenia i sieci istniejące głównie w departamentach stanowiących tak zwaną „wielką koronę” (mianowicie w departamentach Seine-et-Marne, Yvelines, Essonne oraz Val-d’Oise), podczas gdy région autonome des transports parisiens (RATP) posiada monopol w zakresie sieci transportu drogowego w Paryżu wewnątrz miasta oraz w sąsiednich departamentach.
- 3 W dniu 20 października 1994 r. rada regionu Île-de-France przyjęła uchwałę CR 34-94 dotyczącą pomocy na rzecz polepszenia usług publicznego transportu drogowego świadczonych przez przedsiębiorstwa prywatne lub przedsiębiorstwa zarządzane przez państwo w celu przedłużenia wszystkich środków pomocy, które wdrożono wcześniej na rzecz tych przedsiębiorstw. Dwie uchwały, mianowicie uchwała CR 44-98 i uchwała CR 47-01 (zwane dalej łącznie z uchwałą CR 34-94 „spornymi uchwałami”), zastąpiły uchwałę CR 34-94, odpowiednio w 1998 r. i w 2001 r., zanim rozpatrywany system pomocy uchylono w 2008 r.
- 4 Na podstawie spornych uchwał region przyznawał pomoc finansową jednostkom samorządu terytorialnego na jego terytorium, które zawarły umowy w sprawie obsługi regularnych połączeń autobusowych z prywatnymi przedsiębiorstwami zajmującymi się regularnym zbiorowym transportem drogowym lub z zarządzanymi przez państwo przedsiębiorstwami obsługującymi takie połączenia. Jednostki samorządu terytorialnego wypłacały następnie pomoc wspomnianym przedsiębiorstwom transportowym (zwanym dalej „beneficjentami końcowymi”).
- 5 Pomoc była przyznawana w formie dotacji inwestycyjnych i miała na celu ułatwienie nabywania przez beneficjentów końcowych nowych pojazdów oraz instalacji przez nich nowych urządzeń w celu poprawy oferty transportu zbiorowego i zaradzenia negatywnym efektom zewnętrznym związanym ze szczególnie natężonym ruchem drogowym w regionie.
- 6 Według władz francuskich 135 przedsiębiorstw skorzystało w latach 1994–2008 z rozpatrywanego systemu pomocy. Wykorzystanie pomocy było uregulowane w aneksach do umów w sprawie obsługi połączeń zawieranych między jednostkami samorządu terytorialnego a beneficjentami końcowymi. Aneksy były kontrasygnowane przez przewodniczącego rady regionu Île-de-France i określały szczegółowo zobowiązania ciążące na beneficjentach końcowych w zamian za wypłatę pomocy.
- 7 W dniu 17 października 2008 r. do Komisji Europejskiej złożono skargę w sprawie podobno niezgodnych z prawem systemów pomocy państwa obejmujących środki wsparcia wdrożone na rzecz niektórych przedsiębiorstw z sektora usług transportu autobusowego w latach 1994–2008 przez region na jego terytorium, a następnie od 2008 r. przez syndicat des transports d’Île-de-France (zrzeszenie przewoźników w regionie Île-de-France, STIF, Francja).

- 8 Pismem z dnia 11 marca 2014 r. Komisja powiadomiła Republikę Francuską o swojej decyzji w sprawie wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego przewidzianego w art. 108 ust. 2 TFUE. Publikując tę decyzję w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej* (Dz.U. 2014, C 141, s. 38), Komisja wezwała zainteresowane strony do przedstawienia uwag w przedmiocie spornych środków.
- 9 W dniu 30 kwietnia 2014 r. Republika Francuska przekazała Komisji swoje uwagi. Wszystkie uwagi zaprezentowane przez zainteresowane strony, w tym przez skarżącą, przekazano Republice Francuskiej, która nie przedstawiła w ich zakresie żadnych uwag.
- 10 W dniu 21 czerwca 2016 r. Komisja otrzymała wspólną notę od czterech z siedmiu zainteresowanych stron, mającą na celu wyjaśnienie ich stanowiska w następstwie wydania wyroku z dnia 6 października 2015 r., Komisja/Andersen (C-303/13 P, EU:C:2015:647). W dniu 9 listopada 2016 r. region, jako zainteresowana strona, uzupełnił swoje uwagi.
- 11 W dniu 2 lutego 2017 r. Komisja przyjęła zaskarżoną decyzję i zamknęła formalne postępowanie wyjaśniające przewidziane w art. 108 ust. 2 TFUE.
- 12 W zaskarżonej decyzji Komisja uznała w szczególności, że dotacje inwestycyjne przyznane przez region w ramach rozpatrywanego systemu pomocy w latach 1994–2008 stanowiły pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, która nie miała wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem, w związku z czym była zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 TFUE. Komisja uznała natomiast, że w zakresie, w jakim pomocy tej nie zgłoszono i powinno się uznać ją za „nową pomoc”, została ona bezprawnie wprowadzona w życie z naruszeniem art. 108 ust. 3 TFUE.
- 13 Sentencja zaskarżonej decyzji ma następujące brzmienie:

„Artykuł 1

Program pomocy wdrożony niezgodnie z prawem przez [Republikę Francuską] w latach 1994–2008 w formie dotacji inwestycyjnych przyznawanych przez region Île-de-France w ramach uchwał CR 34-94, CR 44-98 i CR 47-01 jest zgodny z rynkiem wewnętrznym.

[...]

Artykuł 4

Niniejsza decyzja skierowana jest do Republiki Francuskiej”.

Postępowanie przed sądami krajowymi

- 14 W maju 2004 r. syndicat autonome des transporteurs de voyageurs (niezależne zrzeszenie przewoźników osób, zwane dalej „SATV”) wniosło do przewodniczącego rady regionu Île-de-France o uchylenie spornych uchwał. W następstwie oddalenia tego wniosku SATV wniosło w dniu 17 czerwca 2004 r. do tribunal administratif de Paris (sądu administracyjnego w Paryżu, Francja) skargę o stwierdzenie nieważności decyzji przewodniczącego rady regionu Île-de-France.
- 15 Wyrokiem nr 0417015 z dnia 10 lipca 2008 r. tribunal administratif de Paris (sąd administracyjny w Paryżu) uwzględnił skargę SATV i zobowiązał region do przedłożenia radzie regionu Île-de-France nowej uchwały z tego względu, że nie zgłoszono Komisji systemu pomocy wdrożonego na podstawie spornych uchwał. Tribunal administratif de Paris (sąd administracyjny w Paryżu) nakazał ponadto regionowi uchylenie spornych uchwał.

- 16 Region wniósł odwołanie od tego wyroku, ale uchylił sporne uchwały uchwałą CR 80-08 z dnia 16 października 2008 r.
- 17 Wyrokiem nr 08PA 04753 z dnia 12 lipca 2010 r. cour administrative d'appel de Paris (apelacyjny sąd administracyjny w Paryżu, Francja) utrzymał w mocy wyrok tribunal administratif de Paris (sądu administracyjnego w Paryżu) nr 0417015 z dnia 10 lipca 2008 r. Region wniósł skargę kasacyjną na ten wyrok do Conseil d'État (rady stanu, Francja). Wyrokiem nr 343440 z dnia 23 lipca 2012 r. Conseil d'État (rada stanu) oddaliła tę skargę kasacyjną.
- 18 W następstwie kolejnej skargi wniesionej przez SATV w dniu 27 października 2008 r. tribunal administratif de Paris (sąd administracyjny w Paryżu) nakazał regionowi wyrokiem nr 0817138 z dnia 4 czerwca 2013 r. wydanie tytułów egzekucyjnych umożliwiających odzyskanie pomocy wypłaconej na podstawie spornych uchwał. W dniu 27 listopada 2015 r. cour administrative d'appel de Paris (apelacyjny sąd administracyjny w Paryżu) oddalił odwołanie wniesione przez region od tego wyroku (wyrok nr 13PA 03172). Region wniósł skargę kasacyjną do Conseil d'État (rady stanu), która była w dalszym ciągu rozpoznawana w chwili wniesienia skargi SATV.

Postępowanie i żądania stron

- 19 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 15 maja 2017 r. skarżąca wniosła na podstawie art. 263 TFUE niniejszą skargę mającą na celu stwierdzenie nieważności części zaskarżonej decyzji.
- 20 Skarżąca wnosi do Sądu o:
- stwierdzenie, że skarga jest dopuszczalna;
 - stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim Komisja stwierdziła w niej tytułem głównym, że system pomocy wdrożony na podstawie uchwał CR 34-94, CR 44-98 i CR 47-01 stanowi nowy system pomocy, który został „wdrożony niezgodnie z prawem”, i tytułem posiłkowym, że przedawnienie dotyczy jedynie dotacji wypłaconych przed majem 1994 r.
- 21 Komisja wnosi do Sądu o:
- tytułem żądania głównego – stwierdzenie niedopuszczalności skargi;
 - tytułem żądania ewentualnego – oddalenie skargi;
 - obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

Co do prawa

W przedmiocie dopuszczalności

- 22 Komisja, która nie podniosła zarzutu niedopuszczalności w odrębnym piśmie na podstawie art. 130 § 1 regulaminu postępowania przed Sądem, wnosi o stwierdzenie niedopuszczalności skargi ze względu na brak czynnej legitymacji procesowej skarżącej.
- 23 Skarżąca podnosi, że chociaż nie jest adresatem zaskarżonej decyzji, jest ona uprawniona do wniesienia niniejszej skargi.

- 24 W tym względzie należy przypomnieć, że sąd Unii Europejskiej ma prawo ocenić w świetle okoliczności każdej konkretnej sprawy, czy względy prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości uzasadniają oddalenie skargi co do istoty bez uprzedniego orzekania o jej dopuszczalności (wyroki: z dnia 26 lutego 2002 r., Rada/Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, pkt 51, 52; z dnia 14 września 2015 r., Brouillard/Trybunał Sprawiedliwości, T-420/13, niepublikowany, EU:T:2015:633, pkt 18).
- 25 W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd uważa, że w trosce o ekonomię postępowania należy od razu zbadać zasadność skargi, bez uprzedniego orzekania o jej dopuszczalności.

Co do istoty

- 26 Na poparcie skargi skarżąca podnosi w istocie dwa zarzuty. Zarzut pierwszy dotyczy naruszenia, po pierwsze, art. 1 lit. b) ppkt (i) i (v) rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 z dnia 13 lipca 2015 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 TFUE (Dz.U. 2015, L 249, s. 9), ponieważ Komisja błędnie uznała w zaskarżonej decyzji, że pomoc przyznana na podstawie rozpatrywanego systemu pomocy w latach 1994–2008 stanowiła nową pomoc, która w braku zgłoszenia została wdrożona niezgodnie z prawem, a po drugie, obowiązku uzasadnienia w ramach stosowania art. 1 lit. b) ppkt (v) wspomnianego rozporządzenia, jako że Komisja nie przedstawiła wystarczająco szczegółowych powodów, dla których uznała, iż wspomniana pomoc stanowiła już pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w chwili jej wprowadzenia. Zarzut drugi, podniesiony posiłkowo, dotyczy naruszenia art. 17 ust. 2 tego rozporządzenia ze względu na to, że Komisja błędnie stwierdziła w zaskarżonej decyzji, iż jedynie pomoc wypłacona w ramach rozpatrywanego systemu pomocy przed majem 1994 r. była przedawniona.

W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (i) i (v) rozporządzenia 2015/1589 oraz naruszenia obowiązku uzasadnienia

- 27 Na wstępie Komisja podnosi, że skarżąca nie sformułowała zarzutu pierwszego jako zarzutu opartego na naruszeniu „norm materialnych” prawa Unii.
- 28 Argument ten można od razu oddalić, ponieważ skarżąca przytoczyła w swoich pismach art. 1 lit. b) ppkt (i) i (v) rozporządzenia 2015/1589 i wyraźnie oparła swą argumentację na tym przepisie. Tytuły zastrzeżeń składających się na zarzut pierwszy zawierają bowiem, odpowiednio, odniesienie do art. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia 2015/1589 oraz odniesienie do art. 1 lit. b) ppkt (v) tego rozporządzenia. Wynika z tego, że Komisja nie może twierdzić, iż skarżąca nie oparła niniejszego zarzutu na konkretnych przepisach prawa Unii.
- 29 Poza podnoszonym naruszeniem art. 1 lit. b) ppkt (i) i (v) rozporządzenia 2015/1589 skarżąca zarzuca Komisji, że nie przedstawiła dostatecznie szczegółowo w zaskarżonej decyzji powodów, dla których uznała, iż pomoc przyznana na podstawie rozpatrywanego systemu pomocy stanowiła już pomoc w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w chwili jej wprowadzenia, w związku z czym nie mogła stanowić pomocy istniejącej na podstawie art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589.
- 30 W tym względzie należy przypomnieć, że brak uzasadnienia lub niewystarczające uzasadnienie stanowi naruszenie istotnych wymogów proceduralnych i wymaga w związku z tym badania, jako takiego, odrębnego od oceny nieprawidłowości uzasadnienia zaskarżonej decyzji, zaś kontrola tej oceny jest przeprowadzana w ramach badania zasadności tej decyzji (zob. podobnie wyroki: z dnia 2 kwietnia 1998 r., Komisja/Sytraval i Brink’s France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, pkt 67; z dnia 15 grudnia 2005 r., Włochy/Komisja, C-66/02, EU:C:2005:768, pkt 26).

31 W tych okolicznościach należy zbadać zastrzeżenie dotyczące naruszenia obowiązku uzasadnienia w ramach stosowania art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589 przed pozostałymi zastrzeżeniami podniesionymi w ramach niniejszego zarzutu, które dotyczą materialnej zgodności z prawem zaskarżonej decyzji.

– *W przedmiocie zastrzeżenia dotyczącego obowiązku uzasadnienia*

32 Skarżąca twierdzi w istocie, że Komisja nie uzasadniła swojej decyzji o wykluczeniu kwalifikacji pomocy przyznanej w ramach rozpatrywanego systemu pomocy jako pomocy istniejącej na podstawie art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589 w zakresie, w jakim nie określiła precyzyjnie daty wprowadzenia tego systemu i ograniczyła się do wskazania, że ów system wprowadzono „w okresie między 1979 r. a 2008 r.”.

33 W tym względzie skarżąca podnosi w szczególności, że Komisja przyjęła wewnętrznie sprzeczne rozumowanie, ponieważ stwierdziła z jednej strony, że pomoc przyznana w ramach rozpatrywanego systemu pomocy wprowadzono w 1979 r., a z drugiej strony, że uchwała CR 84-07 (z 1984 r.) stanowiła podstawę prawną wspomnianego systemu. Ponadto Komisja uznała w motywach 226 i 237 zaskarżonej decyzji, że kryterium wpływu na wymianę handlową między państwami członkowskimi zostało spełnione, bez względu na datę wprowadzenia rozpatrywanego systemu pomocy. W motywie 228 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała natomiast, że jedynie dotacje przyznane po 1993 r. mogły wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi.

34 Komisja kwestionuje argumenty skarżącej.

35 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 296 akapit drugi TFUE akty prawne są uzasadniane. Ponadto stosownie do art. 41 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej prawo do dobrej administracji obejmuje spoczywający na administracji obowiązek uzasadniania swoich decyzji.

36 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zakres obowiązku uzasadnienia zależy od charakteru danego aktu i od okoliczności, jakie towarzyszą jego przyjęciu. Uzasadnienie powinno przedstawiać w sposób jasny i jednoznaczny tok rozumowania instytucji, tak aby, po pierwsze, sąd Unii mógł przeprowadzić kontrolę zgodności aktu z prawem, a po drugie, aby zainteresowani mogli zapoznać się z uzasadnieniem przyjętego środka, żeby móc bronić swoich praw i ustalić, czy decyzja jest zasadna (zob. wyrok z dnia 6 marca 2003 r., Westdeutsche Landesbank Girozentrale i Land Nordrhein-Westfalen/Komisja, T-228/99 i T-233/99, EU:T:2003:57, pkt 278 i przytoczone tam orzecznictwo).

37 Nie ma wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne elementy faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 296 akapit drugi TFUE, powinna nie tylko opierać się na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również całość przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (wyrok z dnia 6 marca 2003 r., Westdeutsche Landesbank Girozentrale i Land Nordrhein-Westfalen/Komisja, T-228/99 i T-233/99, EU:T:2003:57, pkt 279).

38 Wprawdzie Komisja nie musi zajmować stanowiska w przedmiocie wszystkich argumentów zainteresowanych stron, powinna ona jednak przedstawić fakty i względy prawne o zasadniczym znaczeniu dla decyzji (zob. podobnie wyrok z dnia 6 marca 2003 r., Westdeutsche Landesbank Girozentrale i Land Nordrhein-Westfalen/Komisja, T-228/99 i T-233/99, EU:T:2003:57, pkt 280).

39 Jeśli chodzi o uznanie środka za pomoc, obowiązek uzasadnienia wymaga wskazania powodów, dla których Komisja uważa, że dany środek wchodzi w zakres stosowania art. 107 ust. 1 TFUE (wyrok z dnia 13 czerwca 2000 r., EPAC/Komisja, T-204/97 i T-270/97, EU:T:2000:148, pkt 36).

- 40 Ponadto nawet w przypadkach, gdy z okoliczności, w których przyznano pomoc, wynika, że może ona mieć wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz może zakłócać konkurencję lub grozić jej zakłóceniem, Komisja musi przynajmniej wskazać te okoliczności w uzasadnieniu swojej decyzji (wyroki: z dnia 7 czerwca 1988 r., Grecja/Komisja, 57/86, EU:C:1988:284, pkt 15; z dnia 24 października 1996 r., Niemcy i in./Komisja, C-329/93, C-62/95 i C-63/95, EU:C:1996:394, pkt 52; z dnia 30 kwietnia 1998 r., Vlaamse Gewest/Komisja, T-214/95, EU:T:1998:77, pkt 64).
- 41 Wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi nie może być bowiem czysto hipotetyczny lub domniemany, gdyż w przeciwnym razie prowadziłoby to do pozbawienia sensu art. 107 ust. 1 TFUE. Należy zatem określić powód, dla którego rozważany środek zakłóca konkurencję lub grozi jej zakłóceniem i może – poprzez swoje przewidywalne skutki – mieć wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi (wyrok z dnia 18 maja 2017 r., Fondul Proprietatea, C-150/16, EU:C:2017:388, pkt 30).
- 42 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589 za istniejącą uznaje się pomoc, która w czasie gdy została wprowadzona w życie, nie stanowiła pomocy, a w okresie późniejszym stała się pomocą ze względu na rozwój rynku wewnętrznego bez wprowadzenia w niej zmian przez państwo członkowskie. Natomiast środki, które stają się pomocą po liberalizacji danego rodzaju działalności przez prawo Unii, nie są uznawane za pomoc istniejącą po terminie przyjętym dla liberalizacji.
- 43 W motywach 226 i 237 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że ponieważ beneficjenci końcowi mogli korzystać z subwencionowanego sprzętu w ramach działalności w zakresie transportu okazjonalnego lub na innych rynkach transportu regularnego otwartych na konkurencję we Francji lub na terytorium Unii, pomoc przyznana w ramach rozpatrywanego systemu pomocy mogła zakłócać konkurencję i wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi, a w konsekwencji stanowić pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE od chwili jej pierwszego wprowadzenia w życie.
- 44 Na poparcie tego wniosku Komisja przytoczyła wyrok tribunal administratif de Paris (sądu administracyjnego w Paryżu) nr 0417015 z dnia 10 lipca 2008 r. i wyrok cour administrative d'appel de Paris (apelacyjnego sądu administracyjnego w Paryżu) nr 08PA 04753 z dnia 12 lipca 2010 r., stwierdzające, że rozpatrywany system pomocy wdrożono w sposób niezgodny z prawem.
- 45 Ponadto wskazawszy, że przyznanie pomocy regionalnej było uregulowane w spornych uchwałach, z których pierwsza została przyjęta w 1994 r. i które stanowiły podstawę prawną rozpatrywanego systemu pomocy, Komisja należycie uwzględniła argumenty stron postępowania administracyjnego zmierzające do wykazania, że system ten wprowadzono albo w okresie poprzedzającym wejście w życie we Francji Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (obecnie traktatu FUE), albo w okresie przed 1994 r., kiedy to rynek zbiorowego regularnego transportu drogowego nie był jeszcze otwarty dla konkurencji, mianowicie w 1984 r. lub najwcześniej w 1979 r.
- 46 W tym względzie z motywów 234–237 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja zbadała kwestię, czy istnienie systemu pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE mogło już zostać stwierdzone w odniesieniu do ewentualnej pomocy przyznanej przed 1994 r., jedynie w celu ustosunkowania się do argumentów przedstawionych przez region i niektóre zainteresowane strony w toku postępowania administracyjnego.
- 47 W konsekwencji z motywów 234–237 zaskarżonej decyzji nie można wywieść, że Komisja uznała, iż rozpatrywany system pomocy mógł zostać ustanowiony w każdym momencie między 1979 r. a 2008 r. Przeciwnie, uznała ona, że okres 1979–1994 poprzedzał wprowadzenie rozpatrywanego systemu pomocy. W tych okolicznościach nie można jej zarzucić, że nie wyjaśniła, w jaki sposób dotacje wypłacone w tym okresie można było uznać za pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE.

- 48 Ponadto nie można zarzucać Komisji, że nie przedstawiła dostatecznie szczegółowo powodów, dla których uznała, że należało odrzucić argumenty zainteresowanych stron zmierzające do stwierdzenia, że rozpatrywany system pomocy wprowadzono w okresie przed 1994 r. i że należało go uznać za istniejący system pomocy na tej podstawie, że rynek regularnego transportu osób nie był jeszcze otwarty na konkurencję w tym okresie.
- 49 Komisja wyjaśniła bowiem w motywach 226 i 237 zaskarżonej decyzji, że nawet gdyby rozpatrywany system pomocy wprowadzono w okresie przed 1994 r., mógłby on zakłócać konkurencję i wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi, a w konsekwencji mógłby spełniać kryteria przewidziane w art. 107 ust. 1 TFUE już od chwili jego wprowadzenia, zważywszy na obecność beneficjentów końcowych na rynku okazjonalnego transportu osób.
- 50 Wynika stąd, że Komisja przedstawiła uzasadnienie, które co prawda jest zwięzłe, ale w niniejszym przypadku wystarczające, aby umożliwić skarżącej zrozumienie powodów, dla których uznała ona, że od chwili utworzenia rozpatrywanego systemu pomocy pomoc przyznana na podstawie tego systemu mogła zakłócać konkurencję i wpływać na wymianę handlową między państwami członkowskimi, a zatem stanowić nową pomoc w rozumieniu art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589.
- 51 W konsekwencji zastrzeżenie oparte na naruszeniu obowiązku uzasadnienia należy oddalić.

– *W przedmiocie zastrzeżenia dotyczącego naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia 2015/1589*

- 52 Skarżąca podnosi w istocie, że rozpatrywany system pomocy należy uznać za istniejący system pomocy na podstawie art. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia 2015/1589. Jej zdaniem możliwość przyznawania dotacji przedsiębiorstwom z sektora publicznego transportu drogowego osób przez jednostki samorządu terytorialnego – w ramach umów określających zobowiązania dotyczące świadczenia usług i zobowiązania taryfowe spoczywające na tych przedsiębiorstwach – wprowadzono w art. 19 décret n° 49-1473, du 14 novembre 1949, relatif à la coordination et à l’harmonisation des transports ferroviaires et routiers (dekretu nr 49-1473 z dnia 14 listopada 1949 r. w sprawie koordynacji i harmonizacji transportu kolejowego i drogowego, JORF z dnia 15 listopada 1949 r., s. 11104, zwanego dalej „dekretem z 1949 r.”) przed wejściem w życie we Francji w dniu 1 stycznia 1958 r. Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą. Przypomina ona, że zgodnie z art. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia 2015/1589 pomoc wprowadzoną przed wejściem w życie traktatu FUE w danym państwie członkowskim uważa się za istniejącą.
- 53 Komisja kwestionuje argumenty skarżącej.
- 54 W szczególności Komisja utrzymuje, że nawet jeśli dekret z 1949 r. wprowadził możliwość zawierania przez francuskie jednostki samorządu terytorialnego umów o udzielenie dotacji z przedsiębiorstwami transportu publicznego, dekret ten został w każdym razie zmieniony w istotny sposób w drodze spornych uchwał.
- 55 Dekret z 1949 r. przewidywał, co następuje:

„*Artykuł 2*

Usługami transportu pasażerskiego, które są objęte środkami koordynującymi i harmonizującymi na podstawie przepisów art. 7 ustawy z dnia 5 lipca 1949 r., są:

[...]

2. Usługi publiczne w zakresie pasażerskiego transportu drogowego wymienione poniżej [...]:

Usługi regularne, w tym usługi sezonowe i okresowe [...];

Usługi okazjonalne, czyli usługi, które choć są świadczone na żądanie, zaspokajają ogólne potrzeby publiczne i odnawiają się w pewnych okresach każdego roku [...]

Artykuł 19

Jednostka samorządu terytorialnego może przyznać dotację na świadczenie usługi drogowej, zawierając z przedsiębiorstwem umowę określającą obowiązki spoczywające na tym ostatnim, poza obowiązkami wynikającymi z jego regulaminu użytkowania.

Taryfa określona na podstawie tej umowy powinna być zgodna z wszystkimi przepisami zawartymi w poprzednich artykułach”.

- 56 Co się tyczy kwestii, czy pomoc przyznana na podstawie rozpatrywanego systemu pomocy ma swe źródło w dekrete z 1949 r., po pierwsze, należy uściślić, że zasady przyznania dotacji przewidziane w dekrete z 1949 r. różnią się od zasad przyznania pomocy na podstawie uchwały CR 34-94. Jak słusznie podnosi Komisja, w ramach uchwały CR 34-94 region przyznawał dotacje inwestycyjne jednostkom samorządu terytorialnego, a następnie były one przekazywane beneficjentom końcowym. Taki mechanizm przekazania nie istniał w przypadku dekretu z 1949 r.
- 57 Po drugie, z wyroku Conseil d'État (rady stanu) nr 343440 z dnia 23 lipca 2012 r. wynika, że dotacje przyznane na podstawie uchwały CR 34-94 miały na celu jedynie ułatwienie nabycia sprzętu przez przedsiębiorstwa transportu publicznego w Île-de-France, zaś celem lub skutkiem rozpatrywanego systemu pomocy nie było nałożenie w zamian na beneficjentów końcowych zobowiązań taryfowych. Inaczej było w przypadku art. 19 dekretu z 1949 r., który przewidując generalnie możliwość zawierania przez francuskie jednostki samorządu terytorialnego umów o udzielenie dotacji z tymi samymi przedsiębiorstwami, zakładał kontrolę stosowanych taryf. Artykuł 11 tego dekretu stanowił bowiem, że „w odniesieniu do usług objętych umową z jednostką samorządu terytorialnego taryfy są ustalane [...] zgodnie z umową zawartą między przedsiębiorstwem a jednostką wypłacającą dotację”.
- 58 Po trzecie, sporne uchwały nie zawierały żadnej wzmianki o dekrete z 1949 r. Uchwały te wspominały jedynie o code général des collectivités territoriales (ogólnym kodeksie jednostek samorządu terytorialnego), o loi n° 82-1153, du 30 décembre 1982, d'orientation des transports intérieurs (ustawie nr 82-1153 z dnia 30 grudnia 1982 r. o orientacji transportu krajowego, JORF z dnia 31 grudnia 1982 r., s. 4004) oraz o kilku wcześniejszych uchwałach oraz dekretach przyjętych zgodnie z prawem krajowym, wśród których nie figurował dekret z 1949 r.
- 59 Po czwarte, sporne uchwały wpisywały się w specyficzne ramy prawne dotyczące organizacji transportu w Île-de-France, które doprecyzowano po raz pierwszy w ordonnance n° 59-151, du 7 janvier 1959, relative à l'organisation des transports de voyageurs dans la région parisienne (zarządzeniu nr 59-151 z dnia 7 stycznia 1959 r. w sprawie organizacji transportu pasażerskiego w regionie paryskim, JORF z dnia 10 stycznia 1959 r., s. 696), prawie dziesięć lat po wydaniu dekretu z 1949 r.
- 60 Z całości powyższych rozważań wynika, że dekret z 1949 r. nie stanowił podstawy prawnej rozpatrywanego systemu pomocy.
- 61 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że skarżąca nie przedstawiła przed Sądem wystarczających dowodów, aby wykazać, że rozpatrywany system pomocy należy uznać za istniejący system pomocy na podstawie art. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia 2015/1589.

- 62 W konsekwencji należy oddalić zastrzeżenie dotyczące naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (i) rozporządzenia 2015/1589.
- *W przedmiocie zastrzeżenia dotyczącego naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589*
- 63 Skarżąca podnosi zasadniczo, że Komisja dopuściła się naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589, ponieważ nie uznała w zaskarżonej decyzji, że pomoc przyznana przez region stanowiła na podstawie tego przepisu istniejący system pomocy.
- 64 W tym względzie skarżąca uważa w szczególności, że ponieważ rynki transportu publicznego państw członkowskich Unii zostały otwarte na konkurencję dopiero od 1995 r., czyli od daty przyjętej w wyroku z dnia 24 lipca 2003 r., Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), dotyczącym otwarcia tych rynków, dotacje przyznane na podstawie spornych uchwał nie mogły stanowić systemu pomocy w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE, gdy udzielono ich po raz pierwszy.
- 65 Zdaniem skarżącej rozpatrywany system pomocy wdrożono uchwałą CR 79-21 z dnia 10 lipca 1979 r., a następnie uzupełniono uchwałą CR 80-40 z dnia 10 grudnia 1980 r., podczas gdy rynki transportu publicznego nie były otwarte na konkurencję w Unii. System ten przedłużono bez istotnych zmian w 1984, 1994, 1998 i 2001 r.
- 66 Komisja podnosi, że – jak stwierdził tribunal administratif de Paris (sąd administracyjny w Paryżu) w wyroku nr 0417015 z dnia 10 lipca 2008 r. – beneficjenci końcowi prowadzili działalność jednocześnie na rynku regularnego transportu pasażerów oraz na rynku okazjonalnego transportu pasażerów. Tymczasem rynek okazjonalnego transportu pasażerów zliberalizowano już w 1979 r. Wynika z tego, że rozpatrywany system pomocy mógł mieć wpływ na konkurencję między państwami członkowskimi na tym rynku bez względu na datę jej wprowadzenia, o ile sytuuje się ona między 1979 r. a 2008 r.
- 67 Komisja dodaje, że datą, którą należy uwzględnić w kwestii otwarcia rynku regularnego transportu pasażerskiego, jest data wejścia w życie loi n° 93-122, du 29 janvier 1993, relative à la prévention de la corruption et à la transparence de la vie économique et des procédures publiques (ustawy nr 93-122 z dnia 29 stycznia 1993 r. o zapobieganiu korupcji i o przejrzystości życia gospodarczego oraz procedur publicznych, JORF z dnia 30 stycznia 1993 r., s. 1588, zwanej dalej „ustawą Sapin”), która pozwoliła na wejście inwestorów i operatorów na rynek francuski i dokonała transpozycji do prawa francuskiego dyrektywy Rady 93/38/EWG z dnia 14 czerwca 1993 r. koordynującej procedury udzielania zamówień publicznych przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (Dz.U. 1993, L 199, s. 84).
- 68 Zdaniem Komisji okoliczność, że z wyroku z dnia 24 lipca 2003 r., Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), wynika, iż niektóre państwa członkowskie otwarły swe rynki na konkurencję w 1995 r., nie oznacza, że Francja nie mogła otworzyć swego rynku już w 1993 r.
- 69 Należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem pojęcie „rozwoju rynku wewnętrznego” zawarte w art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589 można rozumieć jako odnoszące się do zmiany kontekstu gospodarczego i prawnego w sektorze, którego dotyczy dany środek. Zmiana taka może w szczególności być wynikiem liberalizacji rynku początkowo zamkniętego na konkurencję (zob. analogicznie wyrok z dnia 24 marca 2011 r., Freistaat Sachsen i Land Sachsen-Anhalt/Komisja, T-443/08 i T-455/08, EU:T:2011:117, pkt 188).

- 70 Zgodnie z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589 data liberalizacji danego rodzaju działalności przez prawo Unii powinna zostać uwzględniona jedynie w celu wykluczenia sytuacji, w której środek, który nie stanowił pomocy przed liberalizacją, zostanie następnie uznany po tej dacie za pomoc istniejącą (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 stycznia 2018 r., EDF/Komisja, T-747/15, EU:T:2018:6, pkt 369).
- 71 W niniejszej sprawie z zaskarżonej decyzji, a w szczególności z jej motywów 18 lit. a) oraz 19, 183 i 186 wynika, że Komisja uznała, iż rozpatrywany system pomocy wprowadzono w 1994 r. i uchylono w 2008 r., w związku z czym początkowy mechanizm pomocy z 1979 r. należy uznać za system pomocy odrębny od systemu wprowadzonego w życie na podstawie uchwały CR 34-94 i kolejnych uchwał.
- 72 Co się tyczy kwestii, czy rozpatrywany system pomocy należy zakwalifikować jako istniejący system pomocy zgodnie z art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589 lub zgodnie z orzecznictwem, na podstawie którego system pomocy ustanowiony na rynku początkowo zamkniętym dla konkurencji należy uznać w chwili liberalizacji tego rynku za istniejący system pomocy (wyrok z dnia 15 czerwca 2000 r., Alzetta i in./Komisja, T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, od T-600/97 do T-607/97, T-1/98, od T-3/98 do T-6/98 i T-23/98, EU:T:2000:151, pkt 143), należy przypomnieć, że ustawę Sapin, którą dokonano liberalizacji rynku regularnego transportu pasażerskiego na całym obszarze Francji z wyjątkiem Île-de-France, uchwalono w 1993 r., czyli przed datą wejścia w życie uchwały CR 34-94, i że ta ostatnia data jest zbieżna – zgodnie z przeprowadzoną przez Komisję w zaskarżonej decyzji analizą, o której mowa w pkt 71 powyżej – z datą wprowadzenia rozpatrywanego systemu pomocy.
- 73 Mając na względzie te okoliczności, Komisja słusznie uznała w zaskarżonej decyzji, że beneficjenci końcowi mogli, począwszy od 1994 r., korzystać ze sprzętu finansowanego dzięki pomocy przyznanej na podstawie rozpatrywanego systemu pomocy na innych rynkach regularnego transportu pasażerskiego otwartych na konkurencję, w związku z czym pomoc ta mogła mieć wpływ na konkurencję i wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz stanowić nową pomoc od tej daty.
- 74 Wniosku tego nie podważa twierdzenie skarżącej, zgodnie z którym ustawę Sapin przyjęto przed jakąkolwiek formalną liberalizacją rynku transportu regularnego przez prawo Unii. Artykuł 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589 należy bowiem interpretować w ten sposób, że samo wyznaczenie terminu liberalizacji, wynikające z wejścia w życie uregulowań europejskich, nie wystarczy do wykluczenia możliwości uznania środka za nową pomoc, w przypadku gdy na podstawie kryterium rozwoju rynku istnieją dowody na to, że środek został przyjęty na rynku, który był już w całości lub w części otwarty dla konkurencji przed datą liberalizacji danego rodzaju działalności przez prawo Unii (zob. analogicznie wyrok z dnia 16 stycznia 2018 r., EDF/Komisja, T-747/15, EU:T:2018:6, pkt 369).
- 75 W tym względzie należy podkreślić, że skarżąca nie zakwestionowała kwalifikacji dotacji przyznanych na podstawie spornych uchwał jako pomocy państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 TFUE w odniesieniu do okresu 1994–2008. Ponadto wniosek Komisji, zgodnie z którym wszystkie kryteria przewidziane w art. 107 ust. 1 TFUE zostały spełnione w odniesieniu do tego okresu, jest zgodny z analizą znajdującą się w orzeczeniach sądów krajowych, zwłaszcza w wyroku tribunal administratif de Paris (sądu administracyjnego w Paryżu) nr 0417015 z dnia 10 lipca 2008 r. oraz w wyroku cour administrative d’appel de Paris (apelacyjnego sądu administracyjnego w Paryżu) nr 08PA 04753 z dnia 12 lipca 2010 r., cytowanych w szczególności w motywie 226 zaskarżonej decyzji.
- 76 Poza tym nawet gdyby – jak twierdzi skarżąca – Komisja popełniła błąd, uznając, że rozpatrywany system pomocy wprowadzono dopiero w 1994 r., sam ten błąd nie może wystarczyć do podważenia wniosku, zgodnie z którym system ów należy uznać za nowy system pomocy. Jak wskazano już bowiem w pkt 49 powyżej, z motywów 226 i 237 zaskarżonej decyzji wynika, że nawet przy założeniu, iż rozpatrywany system pomocy powinno się uznać za ustanowiony od 1979 r. lub nie później niż

w 1994 r., czyli w roku, w którym rynek regularnego transportu pasażerskiego był jeszcze zamknięty na konkurencję, beneficjenci końcowi mogli korzystać ze sprzętu finansowanego częściowo przez region w ramach działalności transportu okazjonalnego otwartej na konkurencję.

- 77 W niniejszej sprawie skarżąca nie przedstawiła żadnego konkretnego dowodu w celu wykazania, że rynek transportu okazjonalnego nie był objęty wymianą handlową między państwami członkowskimi w okresie poprzedzającym wprowadzenie rozpatrywanego systemu pomocy lub w momencie jego wprowadzenia.
- 78 Ponadto cour administrative d'appel de Paris (apelacyjny sąd administracyjny w Paryżu) podkreślił już znaczenie rynku okazjonalnego transportu pasażerów w wyroku nr 15PA 00385 z dnia 27 listopada 2015 r. Tak więc Komisja, opierając się na orzeczeniach sądów krajowych, stwierdziła, że należy uznać, iż rozpatrywany system pomocy naruszał od chwili jego wprowadzenia wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz konkurencję, w tym również jeśli wprowadzono go w 1979 r.
- 79 Mając na względzie całość powyższych rozważań, należy oddalić zastrzeżenie dotyczące naruszenia art. 1 lit. b) ppkt (v) rozporządzenia 2015/1589, podobnie jak cały zarzut pierwszy.

W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia art. 17 ust. 2 rozporządzenia 2015/1589

- 80 Skarżąca podważa zasadniczo wniosek zawarty w motywie 239 zaskarżonej decyzji, zgodnie z którym skoro pierwszą skargę do sądów krajowych wniesiono w maju 2004 r., to jedynie pomoc przyznana na podstawie rozpatrywanego systemu pomocy przed majem 1994 r. jest przedawniona.
- 81 W szczególności skarżąca podnosi, że Komisja dopuściła się naruszenia art. 17 rozporządzenia nr 2015/1589, gdy uznała w zaskarżonej decyzji, że bieg terminu przedawnienia przewidzianego w tym przepisie mógł ulec przerwaniu poprzez wniesienie skargi do sądów krajowych z inicjatywy strony prywatnej. Uważa ona, że zgodnie z tym przepisem jedynie działanie podjęte przez Komisję lub państwo członkowskie działające na jej wniosek może przerwać bieg terminu przedawnienia.
- 82 Skarżąca twierdzi ponadto, że Komisja naruszyła prawa proceduralne zainteresowanych stron i zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań, ponieważ nie poinformowała ich o zmianie terminu przedawnienia ustalonego wcześniej w decyzji o wszczęciu postępowania z dnia 11 marca 2014 r., która przewidywała, że tylko okres po 1998 r. nie był objęty przedawnieniem.
- 83 Komisja twierdzi, że zarzut drugi jest bezskuteczny. Uważa ona, że dokonana przez nią analiza przedawnienia pomocy przyznanej na podstawie rozpatrywanego systemu pomocy w świetle orzeczeń sądów krajowych nie wchodzi w zakres wykładni art. 17 rozporządzenia 2015/1589, lecz w zakres wykładni art. 108 ust. 3 TFUE.
- 84 Zdaniem Komisji art. 108 ust. 3 TFUE ma na celu zapewnienie, by sądy krajowe zachowały jej wyłączną kompetencję do wydawania zezwoleń na pomoc i jej uprawnienie do odzyskania pomocy. Termin przedawnienia jest określony przez prawo krajowe i jego bieg może ulec przerwaniu w wyniku pierwszej skargi wniesionej do sądów krajowych przez konkurenta beneficjentów końcowych.
- 85 Należy przypomnieć, że art. 17 ust. 2 rozporządzenia 2015/1589 określa zasady obliczania dziesięcioletniego terminu przedawnienia, któremu podlegają uprawnienia Komisji w zakresie odzyskania pomocy, podczas gdy art. 17 ust. 3 tego rozporządzenia stanowi, że „[j]akąkolwiek pomoc, w odniesieniu do której upłynął okres [termin] przedawnienia, uznaje się za pomoc istniejącą”. Artykuł 1 lit. b) ppkt (iv) rzeczonego rozporządzenia stanowi, że pomoc istniejąca obejmuje „pomoc uznaną za pomoc istniejącą na podstawie art. 17”.

- 86 W tym względzie z motywów 238–240 zaskarżonej decyzji wynika, że Komisja zbadała kwestię przedawnienia spornej pomocy wyłącznie w celu sprawdzenia, czy zaprezentowany wcześniej w tej decyzji wniosek, że rozpatrywany system pomocy był nowy, mógł zostać podważony z powodu przedawnienia części tej pomocy. W szczególności motyw 239 zaskarżonej decyzji potwierdza, że „wszelkie środki pomocy wypłacone przez region po maju 1994 r. [...] należy [...] uznać za nowe środki pomocy w świetle niniejszego postępowania”.
- 87 Wynika stąd, że rozważania przedstawione w motywie 239 zaskarżonej decyzji mają wyraźny związek z analizą przeprowadzoną w tej decyzji w odniesieniu do kwestii, czy rozpatrywany system pomocy był nowy lub istniejący, tak że wbrew twierdzeniom Komisji instytucja ta zamierzała zastosować w tym motywie art. 1 lit. b) ppkt (iv) rozporządzenia 2015/1589 w związku z art. 17 tego rozporządzenia.
- 88 Ponadto należy stwierdzić, że przepisy dotyczące przedawnienia określone w art. 17 rozporządzenia 2015/1589 odnoszą się wyłącznie do „uprawnień Komisji w zakresie windykacji [odzyskania] pomocy”. Przepis ten należy bowiem interpretować w związku z art. 16 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia, który przewiduje zasadniczo, że wyłącznie w przypadku wydania decyzji negatywnej w sprawie pomocy przyznanej bezprawnie, czyli po stwierdzeniu niezgodności spornej pomocy z rynkiem wewnętrznym, Komisja może wydać decyzję o odzyskaniu pomocy.
- 89 Z powyższego wynika, że przepisy dotyczące przedawnienia przewidziane w art. 17 rozporządzenia 2015/1589, podobnie jak art. 1 lit. b) ppkt (iv) tego rozporządzenia, nie mają zastosowania w przypadkach, w których – tak jak w niniejszej sprawie – Komisja uznała zgodność bezprawnie przyznanej pomocy z rynkiem wewnętrznym po jej przyznaniu.
- 90 Tak samo dziesięcioletni termin przedawnienia przewidziany w art. 17 rozporządzenia 2015/1589 nie może być interpretowany w ten sposób, że obejmuje on uprawnienia władz krajowych do odzyskania odsetek za okres, w którym sporna pomoc była wypłacana niezgodnie z prawem.
- 91 W tym względzie z samego brzmienia art. 17 ust. 2 rozporządzenia 2015/1589 wynika, że przepis ten ma na celu całościowe uregulowanie kwestii przedawnienia w przypadku decyzji o odzyskaniu pomocy przez Komisję. Wniesienie przez konkurenta skargi do sądów krajowych nie może zatem stanowić „działania podejmowanego przez Komisję lub przez państwo członkowskie działające na wniosek Komisji w odniesieniu do pomocy niezgodnej z prawem” w rozumieniu art. 17 ust. 2 rozporządzenia 2015/1589.
- 92 W tych okolicznościach nawet jeśli sądy krajowe postanowiły w odniesieniu do rozpatrywanego systemu pomocy, że pomoc przyznana na jego podstawie uległa przedawnieniu po wniesieniu do nich pierwszej skargi przez konkurenta beneficjentów końcowych, to decyzja ta nie może być wiążąca dla Komisji.
- 93 Należy natomiast uznać, że uprawnienia władz krajowych dotyczące ewentualnego odzyskania spornej pomocy lub odsetek za okres, w którym sporna pomoc została bezprawnie wypłacona, podlegają jedynie przepisom prawa krajowego dotyczącym przedawnienia, obowiązującym przed sądem krajowym.
- 94 W pkt 34 i 35 wyroku z dnia 5 października 2006 r., *Transalpine Ölleitung in Österreich* (C-368/04, EU:C:2006:644), Trybunał wyjaśnił bowiem, że w zakresie w jakim rozporządzenie 2015/1589 zawiera przepisy o charakterze proceduralnym, które mają zastosowanie do wszystkich postępowań administracyjnych w dziedzinie pomocy państwa toczących się przed Komisją, normuje ono oraz wzmacnia praktykę Komisji w zakresie badania pomocy państwa i nie zawiera żadnych przepisów dotyczących uprawnień i obowiązków sądów krajowych, które w dalszym ciągu są regulowane postanowieniami traktatu, których wykładni dokonuje Trybunał.

- 95 W niniejszej sprawie należy przypomnieć, po pierwsze, że Komisja nie była w stanie wykonać swoich uprawnień do odzyskania pomocy w stosunku do beneficjentów końcowych pomocy przyznanej na podstawie rozpatrywanego systemu pomocy, ponieważ w art. 1 sentencji zaskarżonej decyzji stwierdziła, że ów system był zgodny z rynkiem wewnętrznym.
- 96 Po drugie, należy przypomnieć, że w przypadku gdy Komisja stwierdza – tak jak w zaskarżonej decyzji – niezgodność pomocy z prawem, prawo Unii nakłada na sądy krajowe obowiązek nakazania beneficjentowi tej pomocy zapłaty odsetek za okres, w którym sporną pomoc wypłacono niezgodnie z prawem (zob. podobnie wyroki: z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 51, 52 i 55; z dnia 16 października 2014 r., Alpiq RomIndustries i Alpiq RomEnergie/Komisja, T-129/13, niepublikowany, EU:T:2014:895, pkt 39). Jednakże nawet w braku wyjątkowych okoliczności prawo Unii nie zobowiązuje ich do odzyskania również pomocy przyznanej bezprawnie, jeżeli pomoc ta jest zgodna z rynkiem wewnętrznym. W takim przypadku sąd krajowy może więc ewentualnie nakazać odzyskanie bezprawnie przyznanej pomocy wyłącznie na podstawie prawa krajowego, bez uszczerbku dla prawa danego państwa członkowskiego do ponownego wprowadzenia tej pomocy w życie w późniejszym terminie, lub uwzględnić żądania naprawienia szkód wyrządzonych wskutek bezprawnego charakteru pomocy (zob. podobnie wyrok z dnia 12 lutego 2008 r., CELF i ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, pkt 55).
- 97 W konsekwencji zakładając, że w motywie 239 zaskarżonej decyzji Komisja popełniła błąd przy stosowaniu art. 1 lit. b) ppkt (iv) i art. 17 rozporządzenia 2015/1589, taka okoliczność nie może wywoływać skutków prawnych w stosunku do skarżącej.
- 98 W świetle wszystkich powyższych rozważań zarzut drugi należy uznać za bezskuteczny ze względu na to, że art. 17 ust. 2 rozporządzenia 2015/1589 nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, biorąc pod uwagę zgodność rozpatrywanego systemu pomocy z rynkiem wewnętrznym.
- 99 Ponieważ wszystkie zarzuty podniesione na poparcie niniejszej skargi podlegają oddaleniu, należy oddalić tę skargę.

W przedmiocie kosztów

- 100 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 101 Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, zgodnie z żądaniem Komisji należy obciążyć ją własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez Komisję.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba)

orzeka, co następuje:

- 1) Skarga zostaje oddalona.**
- 2) Organisation professionnelle des transports d'Île de France (Optile) pokrywa własne koszty oraz koszty poniesione przez Komisję Europejską.**

Pelikánová

Valančius

Öberg

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 12 lipca 2019 r.

Podpisy